

Sygn. akt IV CZ 30/06

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Hubert Wrzeszcz

SSA Krzysztof Strzelczyk

ze skargi C. M.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia

Sądu Rejonowego w G.

z dnia 16 kwietnia 2004 r., w sprawie z wniosku Własnościowej Spółdzielni
Mieszkaniowej "J."

przy uczestnictwie Spółdzielni Mieszkaniowej "Z."

o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 kwietnia 2006 r.,

zażalenia skarżącego

na postanowienie Sądu Rejonowego w G.

z dnia 25 sierpnia 2005 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2005 r. odrzucił skargę wnioskodawcy o stwierdzenie niezgodności z prawem postanowienia tegoż Sądu z dnia 16 kwietnia 2004 r. w sprawie [...], ponieważ skarga ta nie została sporządzona przez osobę z kręgu podmiotów wymienionych w art. 87¹ § 1 k.p.c., czyli z naruszeniem przymusu adwokacko – radcowskiego.

Postanowienie to zaskarżył zażaleniem pełnomocnik wnioskodawcy, wnosząc o jego uchylenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie niezbędne jest rozstrzygnięcie, czy sąd, do którego wnoszona jest skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest władny odrzucić ją w razie naruszenia ustawowego obowiązku sporządzenia skargi przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje prawnicze, wymienione w art. 87¹ k.p.c., czy też możliwość ta zastrzeżona jest do wyłącznej kompetencji Sądu Najwyższego. Brzmienie art. art. 424⁶ k.p.c. w zw. z art. 424⁸ k.p.c. może bowiem prowadzić do stwierdzenia, że wśród przyczyn odrzucenia skargi przez sąd odwoławczy nie ma takiej, która wiąże się z naruszeniem art. 87¹ k.p.c., zaś możliwość ta zachodzi wyłącznie w przypadku nieopłacenia skargi lub niezuzpełnienia braków formalnych pisma w terminie. Literalna wykładnia może zatem prowadzić do wniosku, że orzekanie w przedmiocie niezachowania innych wymagań przewidzianych przez ustawę zastrzeżone jest dla Sądu Najwyższego, który odrzuca taką skargę, jako „niedopuszczalną z innych przyczyn”, na podstawie art. 424⁸ k.p.c. Dlatego na tle wykładni tych przepisów dochodzi do rozbieżności w orzecznictwie. W postanowieniu z dnia 17 czerwca 2005 r. III CZ 49/05 (OSNC 2005, nr 10, poz. 180) Sąd Najwyższy przyjął, że odrzucenie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem z tej przyczyny, że została sporządzona z naruszeniem przymusu adwokacko – radcowskiego, należy do wyłącznej kompetencji Sądu Najwyższego. Z kolei w postanowieniu z dnia 8 grudnia 2005 r. III CZ 99/05, nie publ. Sąd Najwyższy przyjął, że odrzucenia z tej przyczyny może dokonać sąd odwoławczy (teza ta ma, rzecz jasna, odpowiednie zastosowanie do sądu pierwszej

instancji, jeżeli przedmiotem zaskarżenia jest orzeczenie tego sądu).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejsze zażalenie opowiada się za tym drugim stanowiskiem.

Uregulowany w art. 87¹ k.p.c. tzw. bezwzględny przymus adwokacko-radcowski dotyczący wszystkich czynności związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym wprowadzony został ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 172, poz.1804). We wcześniejszym stanie prawnym, tj. w art. 393² k.p.c., obowiązek zastępstwa strony przez zawodowego pełnomocnika dotyczył sporządzenia kasacji, jak również, w związku z odesłaniem z art. 393¹⁸ § 3 k.p.c., rozciągał się na sporządzenie zażalenia do Sądu Najwyższego. Przeniesienie tej regulacji do działu V tytułu IV kodeksu oznacza, że przymus dotyczy każdego postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym m. in. ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Dodany jednocześnie do art. 130 k.p.c. § 5 stanowi, że pisma procesowe sporządzone z naruszeniem art. 87¹ k.p.c. podlegają zwrotowi bez wzywania do usunięcia braków, chyba że ustawa stanowi inaczej. Oznacza to, że naruszenie wymogu wniesienia pisma przez pełnomocnika wymienionego w art. 87¹ k.p.c. jest brakiem formalnym, który nie podlega jednak naprawieniu w trybie art. 130 § 1 k.p.c., lecz dotknięte nim pisma podlegają zwrotowi bez wzywania, chyba że ustawa przewiduje inny skutek.

W dotychczasowym orzecznictwie panował pogląd, że obowiązek sporządzenia skargi kasacyjnej przez zawodowego prawnika miał autonomiczny charakter. Wymaganie to nie zostało zakwalifikowane ani do warunków formalnych pisma procesowego, ani do wymagań konstrukcyjnych, czyli określających istotę tego pisma jako skargi kasacyjnej. Wobec braku odrębnej sankcji jego naruszenia, przyjmowano, że kasacja sporządzona przez stronę osobiście podlega odrzuceniu na podstawie art. 393⁵ k.p.c., jako niedopuszczalna „z innych przyczyn” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1997 r., I CZ 23/97, OSNC 1997, nr 6 - 7, poz. 77, czy z dnia 19 maja 2000 r., IV CKN 1008/00, OSP 2001, nr 12, poz. 180, z pozytywną glosą doktryny oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2004 r., III SPP 42/04,

OSNP 2005, nr 5, poz. 71 i podane w niej orzecznictwo). Uzasadniano to brakiem zdolności postulacyjnej do sporządzenia kasacji przez samą stronę. Wobec powyższego przyjmowano formułę niedopuszczalności szerszą od tej, którą można wyprowadzić wprost z treści art. 392 i art. 392¹ k.p.c.

De lege lata stosowanie rozszerzającej formuły niedopuszczalności środków zaskarżenia, adresowanych do Sądu Najwyższego, straciło rację bytu. Stosownie do treści art. 130 § 5 k.p.c. pismo kierowane do Sądu Najwyższego, sporządzone z naruszeniem obowiązku adwokacko - radcowskiego, obarczone jest nieusuwalnym brakiem formalnym i podlega zwrotowi, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Odmienność rygoru niedochowania tego obowiązku, o jakiej mowa w tym przepisie, dotyczy szczególnej kategorii pism procesowych, jakimi są środki zaskarżenia, które w naszym systemie procesowym z powodu braków formalnych podlegają generalnie odrzuceniu, a nie zwrotowi. Ze względu na systemową koniecznością zapewnienia jednakowej treści rozstrzygnięciom wydawanym w przypadku braków formalnych środków zaskarżenia należy przyjąć, że obecnie każdy z tych środków, adresowany do Sądu Najwyższego, który został sporządzony przez stronę osobiście, podlega na podstawie art. 130 § 5 k.p.c. odrzuceniu przez sąd odwoławczy. Dotyczy to również skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. W tym kontekście nie ma więc znaczenia, że w art. 424⁶ k.p.c. nie wymieniono wprost tego uprawnienia sądu, gdyż wynika ono z ogólnych przepisów regulujących wymogi formalne pism procesowych. Wbrew zatem zastrzeżeniom żalącego się uznać należy, że odrzucenie jego skargi przez Sąd Rejonowy było dopuszczalne.

Przyjęcie odmiennego stanowiska zgodnie z którym, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sporządzoną osobiście przez stronę, może odrzucić dopiero Sąd Najwyższy, jako „niedopuszczalną z innych przyczyn” skutkowałoby tym, iż wszystkie skargi dotknięte takim brakiem, musiałyby być przedstawiane Sądowi Najwyższemu w celu ich odrzucenia. Biorąc pod uwagę wykładnię celowościową i postulat racjonalności ustawodawcy należy taki pogląd odrzucić.

Reasumując, należy opowiedzieć się za stanowiskiem, że sąd odwoławczy

jest uprawniony do odrzucenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wówczas, gdy została sporządzona z naruszeniem art. 87¹ k.p.c. Podobne uprawnienie przysługuje sądowi pierwszej instancji, kiedy skarga wyjątkowo dotyczy jego orzeczenia (art. 424¹ § 2 k.p.c.).

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji (art. 394¹ § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.).